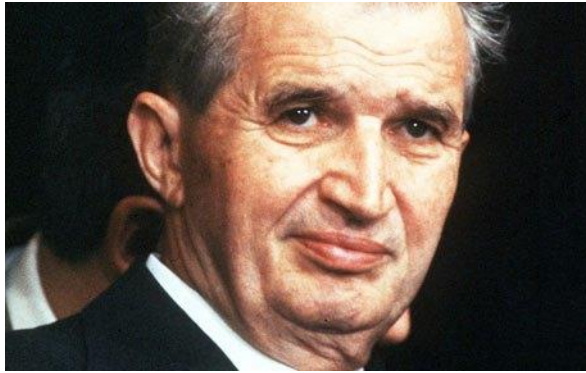

Diễn Tiến của Cuộc Cách Mạng Rumani (12/1989 – 12/2017)

Victor Sybestyen - Phan Trinh dịch

1. Đất nước có bao giờ được thế này?

Vào năm 1989 tình hình “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa” ở Liên Xô (Gorbachov) và các nước XHCN Đông Âu đã và đang chuyển động theo hướng “mất đảng, mất chế độ”, thì Rumani vẫn chưa “suy thoái”. Đó là do chế độ CA toàn trị rất chặt và bưng bít mọi thông tin từ bên ngoài.

Lúc đó dân rất túng thiếu, “nhà chỉ được dùng bóng đèn 40 watt, thịt, đường, bột mì, bơ, trứng... luôn khan hiếm, nông thôn phải dùng ngựa kéo vì thiếu xăng, mùa màng gặt bằng liềm hái cầm tay. Để tăng dân số, thiếu nữ 15 tuổi được cho lấy chồng, phụ nữ bị cấm phá thai nếu có dưới 4 con và dưới 45 tuổi”... Dù vậy **Ceausescu** vẫn được sùng bái hơn cả Stalin, Kim Nhật Thành. “Ông duy ý chí, “hệ thống hóa” nông thôn, khiến hàng chục ngàn làng xã bị san bằng, nông dân mất đất và mất gốc. Ông thích to, cho phá cả một thành phố cổ rộng bằng Venice – hủy 40.000 tòa nhà, hàng chục nhà thờ và đài tưởng niệm – để lấy đất xây một cung điện lớn gấp ba cung điện Versailles nhưng cực xấu, có tên Nhà Nhân Dân, cạnh Đại lộ Chủ Nghĩa Xã Hội Chiến Thắng dài 5 km, và một quảng trường chứa được 500.000 người.

điện Versailles nhưng cực xấu, có tên Nhà Nhân Dân, cạnh Đại lộ Chủ Nghĩa Xã Hội Chiến Thắng dài 5 km, và một quảng trường chứa được 500.000 người.

Ông được tôn lên hàng thần thánh với những danh xưng đến Stalin cũng phải chào thua: “*Người cầm lái thông thái, Con của mặt trời, Dòng Danube tư tưởng, Thiên tài của dãy núi Carpathians*”... Cuối tháng 11/1989, tại Đại hội đảng CS Rumani ông vẫn tiếp tục được bầu làm Chủ tịch Đảng CS với số phiếu tuyệt đối. Ông đọc diễn văn bế mạc ĐH dài 3 tiếng đồng hồ, được cả hội trường đứng lên vỗ tay nhiệt liệt 34 lần. Tiếng tung hô vang dội, nhất là khi ông tuyên bố: “*Tương lai của chủ nghĩa xã hội còn dài. Nó chỉ chết khi nào quả lê rụng từ cành táo!*”.

Ceausescu vẫn nắm trong tay tất cả mọi lực lượng trấn áp đã giúp ông giữ vững quyền lực trong suốt một phần tư thế kỷ. Ông vẫn có vẻ là kẻ bất khả xâm phạm. Không giống các đồng nghiệp đã đổ ở Bá Linh, ở Praha, ở Sofia, ông có ý chí và lực lượng để chiến đấu, tiêu diệt kẻ thù, duy trì vị trí”.

2. Đóm lửa từ TP nhỏ Timisoara

Tuy bề mặt xã hội là thế, nhưng trong lòng dân đã chất chứa những bất bình ghê gớm. Tại TP nhỏ Timisoara cách thủ đô Bucarest gần 200 km diễn ra một chuyện bình thường ở xứ này. Đó là Mục sư Tokes không vừa mắt chính quyền, nên có QĐ trực xuất, đưa về 1 làng hẻo lánh. Ông xin cộng đoàn đến làm nhân chứng cho vụ trực xuất ông khỏi nhà sẽ diễn ra vào ngày thứ sáu 15-12 sắp tới, nhưng “bốn gã bịt mặt, tay cầm gậy và dao đột nhập vào nhà ông. Mục sư Tokes bị đánh đập, trong khi con trai ông, Mate, có mặt tại chỗ. Người vợ đang mang thai của ông chạy ra cầu cứu các công an mặc sắc phục đứng trước nhà, vốn đã canh nhà ông mấy tháng trước đó nhưng công an đã bất động. Bên trong thì bọn côn đồ, rõ ràng là nhân viên mật vụ Securitate, cứ ung dung đánh...

1989 Revolutions in the East

Người dân xúm lại, thoạt đầu chỉ có chừng 35 giáo dân, sau đó dân kéo đến đông thành cuộc biểu tình. Họ kéo đến trụ sở đảng CS, đến UBND TP. Chủ tịch UBND TP cố giải tán đám biểu tình không được. Ông hứa trả lại Mục sư Tokes “nhưng vì ông không chịu viết lời hứa trên giấy trắng mực đen nên đám đông đã la ó, huýt sáo phản đối. Họ không còn đòi hỏi cơm áo hoặc bánh mì, hoặc chỉ ủng hộ mục sư Laszlo Tokes nữa. **Họ bắt đầu hô to, lập đi lập lại những khẩu hiệu “Đả đảo Ceausescu!” , “Đả đảo độc tài!” , “Dân là chủ!” , “Tự do ngay lập tức!”**. Cuộc biểu tình kéo dài qua ngày 15-16-17 thì Ceausescu ra lệnh đàn áp. CA và mật vụ Securitate bắt đầu bắt người. **Đám đông trở nên hỗn loạn và nóng giận. Có ít nhất 2.500 người tham gia biểu tình, họ đập phá trụ sở đảng CS, trụ sở UNND TP...**

3. Coi dân là “phản động” do thế lực thù địch xúi giục...

Khi vợ chồng Ceausescu nghe rằng đám đông bạo động đã kiểm soát trung tâm Timisoara, họ nhảy dựng lên. Cuối giờ chiều chủ nhật 17-12, Chủ tịch Ceausescu triệu tập ngay người đứng đầu các lực lượng an ninh, trong đó có Bộ trưởng Nội vụ Tudor Postelnicu, lãnh đạo cơ quan mật vụ Securitate Julian Vlad và người đứng đầu quân đội kiêm Bộ trưởng Quốc phòng, tướng Vasile Milea. Ceausescu tuyên bố: “*Tôi cho rằng các nhóm từ nước ngoài đã nhúng tay tổ chức vụ này. Từ Đông sang Tây ai cũng nói Rumani phải thay đổi. Biết điều này nên một số phần tử đã lợi dụng gây rối. Công an, quân đội đã xử lý quá kém... Tại sao các anh không dùng vũ khí?...*”

BT QP và BT nội vụ đều áp ứng...

Ceausescu vô cùng tức giận: “*Chỉ có vài đứa côn đồ muốn phá hoại chủ nghĩa xã hội và các anh lại tạo điều kiện cho chúng. Fidel Castro quả là đúng! Không thể khóa miệng kẻ thù bằng thuyết giảng như thầy tu mà phải thiêu sống chúng mới được!*”... “*Tôi sẽ truy tố tất cả các anh về tội phản quốc!*”

Elena thúc dục: “*Phải bắn gục chúng rồi đưa chúng vào hầm giam của mật vụ. Không đứa nào được thấy ánh sáng lần nữa.*”

Phải áp dụng biện pháp mạnh. Không thể nào nhân nhượng!

Trước sự nội gián của vợ chồng Ceausescu, các quan chức có mặt đều khúm núm, nhận mình sai và hứa sẽ hành động quyết liệt trong những ngày tới...

Một cách miễn cưỡng, Ceausescu tái bổ nhiệm ba ông vào vị trí cũ nhưng vẫn tiếp tục day nghiêm: “*Rất tốt... như vậy là chúng ta sẽ thử thêm lần nữa. Đúng không các đồng chí?*”

Đêm hôm đó, các đơn vị quân đội với đạn thật đã giành lại quyền kiểm soát đường phố Timisoara, họ bắn vào thường dân không thương tiếc, khoảng 60 thường dân đã chết, mật vụ Securitate bắt hơn 700 người. Ceausescu được báo cáo tình hình Timisoara đã yên ổn. Đài báo không đưa tin, nên tin đồn lan đi khắp nơi trong nước rằng, mấy ngàn người bị giết, càng gây phẫn nộ trong dân...

4. Nhà độc tài lú lẫn, hoang tưởng

Sáng hôm sau, Ceausescu yên tâm lên đường đi thăm Iran như đã dự định từ trước. Thứ tư 20-12, Ceausescu từ Iran trở về vào 3 giờ chiều. Vừa về, ông quyết liệt chỉ đạo tổ chức ngay một cuộc “đại mít tinh” truyền hình trực tiếp, để ông huấn thị cho toàn dân “lấy lại niềm tin”. Ông và cả vợ không hề có ý niệm là dân chúng ghê tởm họ đến mức nào. Thực ra thì bọn nịnh thần liếm gót vây quanh ông bà cũng có biết nhưng chẳng ai dám hé răng...

Đảng bộ tại thủ đô Bucharest đã cật lực làm việc thâu đêm lo sao có đủ người cho cuộc đại mít tinh. Rồi chuẩn bị loa đài, cờ quạt, băng rôn, hình Chủ tịch... để phát cho quần chúng. Từ sáng sớm thứ năm 21-12, cán bộ đảng trong các xí nghiệp, sở, ban, ngành đã huy động công nhân viên. Họ chọn người tham gia theo từng phòng ban. Ai từ chối sẽ có nguy cơ bị đuổi việc... Mật vụ Securitate có mặt đông đảo nhưng được trải rộng để trà trộn vào đám đông lên tới 110.000 người...

Đúng 12 giờ 31, Ceausescu với bà Elena bên cạnh xuất hiện tại ban-công trụ sở đảng... Nhưng 8 phút sau khi ông diễn thuyết, một điều chưa từng có đã xảy ra. Từ phía cuối đám đông có những tiếng ù à, huyết sáo rồi tiếng hô trầm trầm, cất lên chuỗi âm thanh TI-MI-SOA-RA chậm chậm, rền rền. Tiếng hô ban đầu nhỏ nhưng càng lúc càng vang to, càng dứt khoát...

Ceausescu chợt hụt hẫng, lặng đi trong chốc lát. Rồi ông gắng gượng đọc tiếp bài diễn văn soạn sẵn về “những phần tử phát-xít kích động âm mưu phá hoại chủ nghĩa xã hội”. Nhưng tiếng hô vang vẫn tiếp tục, giờ đây lại đậm thêm nhiều tiếng huyết sáo. Truyền hình Rumani, hôm đó được lệnh truyền hình trực tiếp cuộc mít-tinh, vẫn tiếp tục phát hình...

Nhà đại lãnh tụ bỗng im bật, đông cứng lại, miệng mở ra, trề xuống. Cả 2 vợ chồng lãnh tụ, luống cuống. Đám đông càng phấn khích, tiếng hô âm vang: “Ceausescu! Dân là chủ!” và “Đả đảo kẻ giết người!”. Trong cơn bối rối, ông đưa tay phải lên. Nhưng hành vi này lại làm quần chúng sôi lên. Elena nói to với ông, không để tiếng lọt vào micro: “Nói đi! Hứa hẹn gì đó đi!” Ceausescu luống cuống, bảo sẽ tăng lương hưu và trợ cấp gia đình lên 2.000 lei (khoảng 2 đô-la Mỹ mỗi tháng). Nhưng chỉ vậy rồi thôi, ông cạn lời, không nói thêm được gì nữa! Tiếng la ó, huyết sao càng lúc càng to. Giám đốc Đài truyền hình tự ý ra quyết định ngưng phát sóng. Màn hình TV trống trơn, chỉ còn mỗi chữ “truyền hình trực tiếp”. Tay hộ vệ lực lượng của Ceausescu, tướng Marin Neagoe, vội vã đưa lãnh tụ rời khỏi ban-công...

5. Bắn dân, bỏ đảng, mong thoát thân

Người xem TV thấy hết diễn biến hình ảnh “lãnh tụ vĩ đại” đổ sụp...ho ùa ra đường phố tham gia vào biểu tình, biểu tình lan ra khắp nơi...

Ceausescu không biết tìm cách đối thoại, mà chọn giải pháp đàn áp như đã áp dụng ở Timisoara vài ngày trước đó. Từ 6 giờ tối, nhân viên mật vụ Securitate và các đơn vị công an đã xả súng bắn vào người biểu tình khi vũ khí tự vệ duy nhất của họ là bom chai tự chế, gạch đá và lá chắn là những chiếc xe hơi lật ngang trên đại lộ thành phố... Không có bộ đội chính quy nào dưng phần vào cuộc đàn áp.

Bên trong trụ sở Đảng Cộng sản tại quảng trường Palace, Ceausescu tin cậy vào lực lượng mật vụ và CA. Ông và vợ ông cũng yên trí, ví “có 80 mật vụ được đào tạo kỹ thuật cao, được đãi ngộ và trả lương hậu hĩnh để trung thành tuyệt đối. Không những thế, dưới đất trụ sở đảng là một hệ thống đường hầm bí mật nối kết với những dinh thự khác của ông tại Bucharest...

Cuộc chiến gạch đá của quần chúng với mật vụ và CA suốt đêm. Khoảng 35 người chết, **nhưng mật vụ Securitate và công an chống bạo động đã biến mất trước khi mặt trời lên.** **Đài truyền hình Rumani lại tiếp tục truyền hình trực tiếp các cuộc biểu tình.** Không ai ra lệnh cho họ ngưng ghi hình nhưng có thể thấy là để các nhà quay phim tiếp tục giữ máy ghi hình, họ phải có lòng dũng cảm...

Lúc 9 giờ sáng thứ sáu 22-12, bên trong trụ sở đảng, nhà độc tài Ceausescu đã đưa ra một quyết định khiến **quân đội xoay chiều, chống lại ông.** Ceausescu cho rằng phải có kẻ chịu trách nhiệm về những bạo loạn trong thành phố nên ông chĩa mũi dùi vào Bộ trưởng Quốc phòng, tướng Vasile Milea. Ông nói **Milea mắc tội "phản quốc"** vì đã không ra lệnh cho binh lính bắn vào người biểu tình và quyết định sa thải Milea...

Các mật vụ đem ông đi và lúc 11 sáng một thông báo chính thức phát đi: *"Tướng Milea, tên phản quốc, đã tự sát"*. Ai cũng rõ tướng bụng phệ 62 tuổi Milea suốt bao nhiêu năm qua **là một trong những kẻ nham hiểm nhất trong hàng ngũ những tên nịnh hót bao quanh Ceausescu** nhưng lúc này, **ông bỗng trở thành "tử vi đạo của cuộc cách mạng đang diễn ra..."**

Nghe tin đó, quân đội nhất loạt quay về với dân: Binh lính tháo băng đạn ra khỏi nòng súng và hươ lên cao cho dân thấy. Một số xe tăng sáng hôm đó được lệnh án ngữ các đại lộ trung tâm thành phố, giờ đây nắp xe tăng mở tung và lính binh chủng tăng cũng đứng lên vẫy chào quần chúng xung quanh. Một tiếng hô nữa lại vang dội trên Quảng trường Palace và lan ra toàn thành phố: *"Quân đội đã về với nhân dân"...*

Khoảng 11 giờ 30 sáng, một chiếc trực thăng trắng đã đáp xuống sân thượng trụ sở đảng trong tiếng la ó của quần chúng bên dưới. **Ceausescu cố gắng nói chuyện với dân chúng lần nữa, nhưng ông đã hoàn toàn thất**

bại. Ông bước ra ban-công tầng một, nơi ông đã đọc diễn văn hôm trước. Nhưng lần này thì **quần chúng lấy gạch đá và những gì có thể nhặt được ném ông.** Cận vệ kéo ông và bà vợ Elena rời khỏi ban-công, đi về phía thang máy...

Một đám người biểu tình lúc đó đã phá được cổng thép lớn dẫn vào tòa nhà. Với số đông, họ áp đảo và đoạt súng của lính gác. Họ chạy ùa lên thang, nơi cận vệ Ceausescu chống cự. Nhưng sau khi chống cự quyết liệt được vài phút, những cận vệ này cũng đầu hàng...

Biệt đội mật vụ bảo vệ ông đã quyết định không đi xuống tầng hầm, nơi những người còn sót lại cùng ông có thể dùng hệ thống đường ngầm bí mật để thoát hiểm. Họ quyết định đi lên sân thượng. Nhưng rủi thay, điện bị mất khi các cuộc đụng độ xảy ra, thang máy kẹt cứng trước khi đến được tầng cao nhất. Sau vài phút loay hoay vất vả, các cận vệ cậy bung được cánh cửa thang máy và đưa lãnh tụ và vợ, lúc này đang thở gấp, đứt đoạn và hốt hoảng, leo lên sân thượng. Họ được hai người tin cậy nhất tháp tùng là Thủ tướng Emil Bobu và Phó thủ tướng Manea Manescu, một trong những anh em rể của Ceausescu...

Phi công trực thăng, thiếu tá Vasile Malutan, 46 tuổi, cũng có chiếc bụng phệ, tiếp đón họ. Ông là phi công riêng của Ceausescu trong 8 năm qua nhưng lần này ông lại không hề muốn tham gia vào chuyến di tản bất đắc dĩ... "Malutan thốt lên: *"Đông quá, không chờ hết!"*. **Ngay lúc đó, một số người biểu tình đã leo lên được mái nhà, thế là tất cả cuồng cuồng chen nhau chui vào máy bay và trực thăng cất cánh...** Trong trực thăng có tổng cộng 9 người, gồm cả 3 người tổ bay. Quá chật đến nỗi một người trong tổ bay phải ngồi trên đùi một cận vệ. **Bà Elena khóc như mưa.** Ceausescu hoàn toàn suy sụp.

Sau vài phút bay, phi công Malutan quay hỏi Ceausescu: *"Đi đâu?"*. Vị lãnh tụ bối rối. Ông và Elena tranh cãi một lát rồi cuối cùng Ceausescu nói: *"Đi Snagov"*, một điểm cách Bucharest 60 km về phía tây bắc, nơi ông có một dinh thự ven hồ...

Niềm vui vỡ òa tại quảng trường Palace khi quần chúng nhìn thấy chiếc trực thăng của chủ tịch hồi hải thành phố. Khắp nơi, đâu cũng thấy lá cờ Rumani ba màu đỏ, xanh dương, vàng với một lỗ tròn chính giữa – **huy hiệu búa liềm giữa cờ đã bị đục bỏ còn lại một lỗ tròn vo.** ... Họ reo hát: *"Ole, Ole, Ole, Ole – Ceausescu unde é? – Ole, Ole, Ole, Ole – Ceausescu nu mai é!"* (Ồ-lê, Ồ-lê, Ồ-lê, Ồ-lê – Ceausescu đâu rồi?)

– Ô-lê, Ô-lê, Ô-lê, Ô-lê – Ceausescu hết thời rồi nhé!)”...

6. Làm gì bây giờ?

Các nước XHCN Đông Âu khác, có lực lượng đối lập với những gương mặt sáng giá, nên lúc này **các bên đối thoại cùng nhau, chon kích bản chuyển chế độ an toàn, được dân chấp nhận.** **Chế độ toàn tri tàn bạo của Ceausescu, không cho có lực lượng đối lập, không xuất hiện những gương mặt đáng tin cậy sẵn sàng lãnh quyền cai quản đất nước, nên lúc này hoàn toàn hỗn độn.** Ai cũng có ý kiến nhưng không ai biết làm gì, không ai có quyền lực...

Ion Iliescu, được biết tới trong hàng ngũ Đảng Cộng sản như một đối thủ cạnh tranh của Ceausescu, kể lại rằng khoảng giữa sáng hôm đó, anh mật vụ Securitate vẫn lẻo đẹo theo dõi ông trong bao nhiêu năm nay tự nhiên biến mất. Thế là ông đi thẳng đến Đài truyền hình... Tướng Victor Stanculescu, mới được phong chức Bộ trưởng Quốc phòng sáng hôm đó thay cho tướng Milea đã chết, người khuyên Ceausescu thoát thân bằng trực thăng, cũng đến Đài truyền hình cùng một số sĩ quan cao cấp khác... Nhà thơ phản kháng Mircea Dinescu, Diễn viên Nhà hát quốc gia Ion Caramitru, một trong những nghệ sĩ được ưa chuộng nhất trong nước, cũng được chở đến Đài truyền hình trên nóc một chiếc xe tăng để xuất hiện trước công chúng...

Khi Iliescu nói chuyện trên TV chiều thứ sáu 22-12, ông tỏ ra là một nhân vật có uy quyền, ông **hứa sẽ đưa kẻ bầy lâu đầy đọa người dân Rumani ra “xét xử trước công chúng”**. Ông cũng nói nhiệm vụ trước mắt là tái lập trật tự vì vào lúc đó chưa ai biết chắc liệu Ceausescu có phản pháo hay không. Rồi ông kêu gọi **mọi người dân có trách nhiệm” đứng ra thành lập các ủy ban cứu nguy Tổ quốc.**

Đến 6 giờ tối cùng ngày, quân đội xem như đã hoàn thành việc đưa Iliescu lên làm người đứng đầu chính quyền mới, một chính quyền còn chao đảo, yếu ớt, ra đời trong bất định và hỗn độn nhưng có một nhiệm vụ cấp bách bậc nhất: **dập tắt ngay cơ một cuộc nổi dậy...**

7. Một số mật vụ vẫn mù quáng bắn dân

Tối thứ sáu 22-12, các nhóm nhỏ sĩ quan mật vụ Securitate trung thành với Ceausescu vẫn nổ súng bừa bãi vào đám đông trên đường phố đang ăn mừng cách mạng. 9 giờ tối chúng tấn công Đài truyền hình, nhưng lúc này Đài truyền hình đã được nhiều xe tăng bao quanh để bảo vệ... Trên toàn cõi Rumani, **số người chết chính xác là 1.104, trong đó 493 chết tại Bucharest và một phần ba là những tay mật vụ “khủng bố”**. Có 3.352 người bị thương, 2.000 trong số đó là ở Bucharest. Sự kiện tệ hại này là do quân mình bắn quân ta. Sáng sớm ngày thứ bảy 23-12, binh lính canh gác phi trường Otopeni của Bucharest đã vô tình nổ súng vào xe chở lực lượng tiếp viện đến bổ sung quân số cho họ...

8. Cuộc chạy trốn bi hài của “lãnh tụ vĩ đại”

Chiều ngày thứ sáu 22-12, sau khi thoát nạn trong gang tấc khi bay khỏi nóc nhà trụ sở đảng, họ tiếp tục bay trong 20 phút đến Snagov, nơi ông bà có dinh thự 42 phòng... **Ceausescu gọi một loạt cuộc điện thoại nói chuyện với các bí thư tỉnh ủy xem còn nơi nào sẵn sàng cho ông đến lánh nạn không.** Hai ông bà không tính đến chuyện trốn ra nước ngoài. Ceausescu cau mày khi được báo cáo cách mạng đã lan ra khắp nơi. **Chả nơi nào nhân đón ông!** Khoảng 1 giờ 20 chiều, họ vội vã chạy trở lại trực thăng đang chờ. Họ cho hai hành khách bắt đầu dĩ là Thủ tướng Bobu và Phó thủ tướng Manescu rời đoàn để đi bằng xe, tự lo cho bản thân. Trước khi đi, Manescu (em vợ Ceausescu) đã quỳ xuống, hôn tay Chủ tịch..

Giờ thì vợ chồng Ceausescu chỉ còn có hai người cận vệ đi theo, Trung úy Florian Rat và Marian Rusu. Viên phi công thì nãy giờ nóng lòng muốn bỏ mặc Chủ tịch và bầu đoàn của ông nhưng hai cận vệ cứ chĩa súng vào anh, bảo anh phải làm những gì Chủ tịch yêu cầu... Ceausescu hỏi phi công: **“Anh ở phe nào? Ta đi đâu đây?”**

– Ông bảo đi đâu thì đi đó!

Anh cố tình bay lên cao “để ra-đa phát hiện ra, nhưng một trong hai cận vệ đoán được ý đồ của anh, nên hỏi: “Vasile, anh làm quái gì thế?”. Phi công quay qua nói với Ceausescu: “Chúng ta bị ra-đa phát hiện rồi!”. Vợ chồng Ceausescu rất hết hoảng. Ceausescu la to: “Bay xuống! Hạ cánh gần đường lộ!”.

Phi công cho trực thăng hạ cánh trên một cánh đồng cách Titu 4 km, ngay bên ngoài làng Salcuta. Lúc đó là 1 giờ 45 chiều... “Cận vệ Marian Rusu ngoắc hai chiếc xe hơi đi ngang. Vợ chồng Ceausescu và cận vệ Florian Rat lên một xe. Còn Rusu, cận vệ riêng của Elena trong nhiều năm, lên chiếc xe kia. Rushu hứa sẽ bám theo họ ngay phía sau nhưng Rusu đã bỏ rơi họ ngay sau đó.

Chiếc xe vợ chồng Ceausescu ngồi là chiếc Dacia màu đỏ do bác sĩ Nicolae Deca lái. Ông bác sĩ lập tức nhận ra ai đang ngồi trong xe mình và ông tìm cách tránh xa các vị khách bất đắc dĩ này càng sớm càng tốt. Ông nói xe hết xăng. Dĩ nhiên là nói dối nhưng lại nghe rất có lý trong tình hình khan hiếm ở Rumani lúc bấy giờ.

Cận vệ Rat lại bắt một tài xế khác chở, đó là Nicolae Petrisor, 25 tuổi, khi anh đang ở trước cửa nhà mình. Ceausescu bảo anh lái xe đến Targoviste, nơi có một nhà máy kiểu mẫu, xây chỉ để làm màu, lầy tiếng mà ông đã ghé thăm vài lần cùng quan khách nước ngoài. Người ở đó là những công nhân được đặc biệt ưu đãi, là những người công sản trung thành, chắc chắn họ sẽ đón tiếp ông bà, Ceausescu nói với Elena như thế, nhưng bà vẫn tỏ vẻ nghi ngại...

Khi họ đến Targoviste thì oái oăm thay, thị trấn này cũng đang tưng bừng ăn mừng tin cách mạng nổ ra. Họ bỏ cận vệ Rat bên ngoài thị trấn. Sợ bị nhận diện, hai vợ chồng cứ phải cúi đầu, giấu mặt. Petrisor được lệnh lái xe đến một đồn điền mà hai ông bà đã thăm viếng nhiều lần. Giám đốc đồn điền, Victor Seinescu, cho họ vào... Nhưng đến khoảng 2 giờ 45 chiều, Seinescu lại gọi dân quân địa phương và báo cho họ biết lai lịch của hai vị khách. Vợ chồng Ceausescu được hai dân quân mặc đồng phục dẫn đi. Nhưng phải 3 giờ sau đó, họ mới được giao nộp cho quân đội dù trại lính chỉ cách đó 450 mét...

Tại trại lính, thiếu tá Ion Secu là người có mặt với hai vợ chồng trong hai ngày rưỡi cuối cùng sắp tới của họ. Hai ông bà được xếp ở 1 phòng nhỏ có 2 giường cá nhân, nhà vệ sinh kiểu lính. Secu cho biết: “**Ceausescu cư xử như ông vẫn đang là Tổng tư lệnh tối cao.** Câu đầu tiên ông nói là: “*Tình hình thế nào rồi? Báo cáo tôi nghe!*”. Tôi đáp rằng: “*Chúng tôi ở đây là để bảo vệ ông khỏi quân chúng. Nhưng chúng tôi phải tuân lệnh những người cầm quyền tại Bucharest!*”. Câu đó làm Ceausescu nổi nóng, hét lớn một chuỗi những lời nguyên rủa bọn phản bội đã chủ mưu chống lại ông...”

9. Lãnh tụ cũng gạ gẫm hỏi lộ...

Thi thoảng Ceausescu dò trò dụ dỗ người khác. Một trong số người canh giữ ông 24/24 kể lại rằng: “*Ông đến gần tôi... chìa tay ra cho tôi, nói: ‘Tôi sẽ cho cậu một triệu đô Mỹ và bất cứ cấp bậc nào trong quân đội mà cậu thích, nếu cậu giúp đưa chúng tôi ra khỏi đây!’.* Nhưng tôi không tin ông ấy nói thật lòng. Tôi nghĩ thầm chưa chắc đã được triệu đô mà có khi lại ăn ngay một viên đạn vào gáy sau khi xong việc. Nên tôi nói với ông: ‘*Không được đâu!*’”.

Với Elena thì đó là 3 ngày bà cảm râm không ngừng. Người canh gác bà kể lại: “*Bà chê hết cái này đến cái khác! Bà ấy sợ nhưng lúc nào cũng giận dữ, cơn giận của bà cũng thật đáng sợ. Ông Ceausescu bị tiểu đường nên phải đi vệ sinh nhiều lần mà nhà vệ sinh cuối hành lang thì lại bốc mùi hôi thối. Bà dứt khoát không chịu dùng nhà vệ sinh đó! Thế là chúng tôi phải đưa cho bà một cái xô để đi trong phòng. Lúc nào tôi nói điều gì với ông thì bà đều nạt nộ ‘Anh dám ăn nói với vị Tổng tư lệnh như thế à?!’.*”

Secu cho biết: “Họ nói thì thầm nhưng dù đang ôm nhau họ vẫn cứ cảm râm cãi qua cãi lại. Có lúc Ceausescu nói: “*Nếu bà nói tôi biết sớm mấy chuyện bà biết thì tôi đã xử thẳng Iliescu đó rồi! Tôi đã cho nó đi đờn mùa hè vừa rồi. Nhưng bà đâu có cho tôi biết!*”. Bà thì cũng có lúc cự lại ông rằng: “*Tất cả là lỗi tại ông. Đáng lẽ mình không nên đến đây ngay từ đầu. Tại ông hết!*”...

Đêm đó, Ceausescu một lần nữa tìm cách dụ dỗ người khác để thoát thân. Theo lời kể của thiếu tá Secu: “*Ông thấy tôi lơ mơ ngủ gật. Bà Elena thì ở trên giường nhưng mắt dõi theo mọi thứ, bà hoàn toàn tỉnh táo và chăm chú. Ông nói với tôi: ‘Anh mệt phải không? Mệt là đúng rồi!’,* rồi ông hỏi thăm gia đình tôi. Tôi bảo tôi có

vợ và một con, hiện sống trong một căn hộ nhỏ. Ông nói: “Khó đấy! Anh xứng đáng được hưởng nhiều hơn thế. Tôi bảo này, tôi có thể cho anh một biệt thự ở Kieseleff (một quận nhà giàu, thời thượng ở Bucharest). Biệt thự có 7 hoặc 8 phòng, nhiều hơn nếu anh muốn. Và một nhà để xe, chiếc xe trong đó cũng không nhất thiết phải là chiếc Dacia xoàng xĩnh”. Tôi không nói gì và ông lại tiếp tục thuyết phục: “Anh không nên hy sinh cả đời mà chẳng được cái gì! Nếu anh đưa tôi ra khỏi đây và đến Đài truyền hình để tôi nói chuyện với nhân dân thì tôi thấy là tôi có thể cho anh một triệu, không, hai triệu đô-la!”...

Vào đêm Vọng Giáng sinh 24-12, lực lượng mật vụ Securitate cuối cùng cũng tìm ra chỗ giam giữ vợ chồng Ceausescu và dàn quân ngay trước trại lính. Vừa quá nửa đêm, họ nổ súng nhưng cuối cùng đã bị lực lượng quân đội đẩy lui...

10. Xử vợ chồng Ceausescu thế nào?

Chính quyền mới cần phải khẳng định quyền hành của mình và phải chấm dứt các cuộc biểu tình vẫn diễn ra vào chiều 24-12... Khoảng 5 giờ chiều, họ họp nhau lại để quyết định số phận của Ceausescu. Đó là một cuộc họp nặng nề, nóng nảy và cay cú. Họ chần chừ đã 2 ngày qua. Giờ đây, phe quân đội muốn xử tử Ceausescu ngay vì như thế sẽ lập tức chấm dứt mọi giao tranh, Ceausescu chết thì sẽ không còn điểm chung nào nữa, không ai còn lý do để chiến đấu nữa.

Iliescu lúc đầu lưỡng lự, không muốn tay mình vấy máu. Nhưng khi Bộ trưởng Quốc phòng mới Militaru mỉa mai nặng lời rằng: “Vâng, đúng rồi! Đó sẽ là một khởi đầu tệ hại cho triều đại của ông chứ gì?” thì Iliescu giận dữ đáp lại: “Ý anh là gì, triều đại của tôi à? Làm gì có triều đại nào ở đây!”

Một vài người cho rằng việc vội vã dựng lên phiên tòa dã chiến, không xử đàng hoàng sẽ khiến quốc tế chỉ trích. Nhưng các tướng lĩnh quân đội đã quyết tâm, không nhân nhượng. Brucan ủng hộ họ, nói rằng đất nước Rumani cần được bảo đảm rằng chế độ độc tài Ceausescu đã chết, đã chấm dứt và không có cách nào hay hơn là “cho quân chúng thấy xác chết của Chủ tịch. Iliescu cuối cùng bị thuyết phục.

Chỉ biết rằng Iliescu, Brucan, Militaru, Voican – Voiculescu và Stanculescu tất cả đều quyết định tử hình cả hai vợ chồng nhà độc tài và xử bắn ngay sau phiên xét xử. 11 giờ 45 sáng thứ hai 25-12-1989 hai chiếc trực thăng quân sự đáp xuống trại lính tại thị trấn Targoviste, cách thủ đô Bucharest 120 km. 6 tướng lĩnh quân đội mặc quân phục mới cáu, trĩu nặng giây tua vàng và huy chương. Theo sau là 3 sĩ quan cấp dưới thuộc Bộ tổng tham mưu quân đội Rumani và một nhóm 4 nhân viên dân sự khác...

Stanculescu được chọn để thi hành nhiệm vụ dọn dẹp này. Cao ráo, lịch lãm, ông được biết đến như một người khéo léo, tinh khôn. Trong chế độ cũ, tới tận ngày 22-12, ông giữ chức **Thứ trưởng Bộ Quốc phòng**, cũng là một người bạn lâu năm của gia đình Ceausescu, một thực khách thường xuyên tại Cung Chủ tịch và là một trong những nịnh thần chủ chốt trong triều đình Ceausescu. Ngày 22-12 Stanculescu lên làm Bộ trưởng Quốc phòng thay tướng Milea vừa chết. Ông là người khuyên Ceausescu thoát thân bằng trực thăng...

Quá giữa trưa một chút, khi phái đoàn từ Bucharest bước vào phòng xử, hai bị cáo đã ngồi sẵn ở đó, có hai lính canh đứng kèm hai bên. “Mới ba ngày trước, Nicolae và Elena Ceausescu còn là cặp vợ chồng được khiếp sợ nhất và căm ghét nhất nước. Họ có quyền sinh sát với hơn 23 triệu dân Rumani. **Họ điều hành một đất nước công an trị tàn bạo nhất châu Âu.** Truyền hình và báo chí trong nước hàng ngày đều phải ca tụng họ như những á thần thực sự. Nhưng giờ thì họ hiện nguyên hình là một cặp vợ chồng già, cáu kỉnh, lẫn lộn, mệt đừ, sợ hãi, hay rì rầm cãi vặt. Họ mặc đúng bộ quần áo đã mặc lúc bỏ trốn khỏi thủ đô. Ông thì áo khoác dài bằng dạ màu đen, bên trong là bộ vét xám

đã nhàu, nhìn như già hơn tuổi 71 của mình. Đầu đội mũ lông. Bà Elena, lớn hơn ông một tuổi, mặc áo khoác nâu vàng cổ lông thú, thêm cái khăn lụa xanh choàng đầu, che một phần tóc bạc...

Khoảng 1 giờ chiều, “phiên tòa” quân sự bắt đầu. Có 5 thẩm phán quân sự, đều là các vị tướng mang quân phục, và 2 công tố viên quân sự. Phiên tòa được xem là công khai vì có một sĩ quan thuộc cấp quay phim sự kiện này nhưng anh được lệnh chỉ ghi hình các bị cáo mà thôi, không được quay cảnh nào có thẩm phán, công tố viên hay luật sư biện hộ.

Phiên xử kéo dài 55 phút. Nhà độc tài bị lật đổ đã trả lời với vẻ hần học trong hầu hết buổi xét xử... Vợ ông thỉnh thoảng lại động viên chồng “*minh ơi*”, “*hãy can đảm lên*”. Ông lặp đi lặp lại rằng: “*Tôi chỉ công nhận Quốc hội mở rộng và đại diện của giai cấp công nhân. Tôi sẽ không ký bất cứ gì, không nói bất cứ gì! Tôi từ chối trả lời câu hỏi của những kẻ đã xúi giục cuộc đảo chính này. Tôi không phải là bị cáo. Tôi là Chủ tịch nước cộng hòa. Tôi là Tổng tư lệnh của các người! Mặt trận “phản bội” Tổ quốc ở Bucharest... đã tiếm đoạt quyền hành!*”.

Nhưng Tòa đã quyết nghị. Công tố viên tuyên án “**Đây là những tội ác chúng tôi cáo buộc ông bà, và yêu cầu tòa án xử tử hình cả hai người: 1- Tội diệt chủng; 2- Tội tổ chức hoạt động vũ trang chống lại nhân dân và nhà nước; 3- Tội phá hoại tài sản và dinh thự công cộng; 4- Tội phá hoại nền kinh tế quốc gia; 5- Tội tìm cách bỏ nước ra đi với số tiền hơn 1 tỉ đô-la Mỹ, trong các tài khoản ở ngân hàng nước ngoài. Các bị cáo có nghe không? Mời đứng dậy**”...

Ceausescu gào lên: “*Rumani sẽ sống và sẽ biết về sự phản bội của các người. Thà là chiến đấu trong vinh quang còn hơn sống như nô lệ!*”.

Elena thì khóc và la hét, đay nghiến đến cùng. Gần như hoảng loạn, bà thét lên: “*Không được trói chúng tôi! Thật xấu hổ, nhục nhã! Tôi nuôi các anh như mẹ. Sao các anh lại làm thế?!*”...

Lính áp tải hai vợ chồng đi khoảng 40 mét dọc hành lang dẫn tới khoảng sân rộng trong trại lính để làm pháp trường. Lúc bị dẫn đi, gặp những người lính trói tay họ lúc này nói riếu: “*Ông bà gặp rắc rối to rồi! Xuống địa ngục đi!*” **Chủ tịch nước kiêm Chủ tịch đảng N. Ceausescu bắt đầu hát Quốc tế ca** còn vợ ông, Ủy viên Bộ Chính trị, nhân vật số 2, chỉ sau Người Cầm Lái Thông Thái, Con Của Mặt Trời, Dòng Danube Tư Tường, Thiên Tài Của Dây Núi Carpathians, và là đương kim đệ nhất phu nhân E. Elena thì gào vào mặt họ mấy lần: “*Địt mẹ mày!*”...

Họ dường như không có ý niệm là cuộc hành hình sẽ diễn ra lập tức cho đến khi họ ra tới khoảng sân làm pháp trường. Lúc đó, ông bà thực sự hoảng hốt. Bà thét to với ông: “*Im đi Nicu! Hình như họ sắp giết mình như giết chó. Thật không thể tưởng tượng được!*”. Lời cuối cùng của bà là: “*Nếu giết thì hãy giết chúng tôi chung với nhau*”.

Tổ hành quyết đã chuẩn bị từ trước, họ mau chóng hoàn thành nhiệm vụ... Người ta đưa thi thể 2 ông bà về chôn cất bí mật tại nghĩa trang TP Bucharest với 2 cái tên mới là Popa Dan và Enescu Vasile.

Phan Trinh dịch